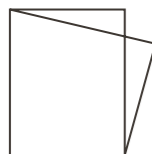

Forskning i professionspraksis

Ida Schwartz, ph.d., docent;
Tilde Mardahl-Hansen,
ph.d., adjunkt; Anna Sejer
Nielsen, cand.psych.,
lektor. Alle tilknyttet
forskningsprogrammet
"Inklusion og hverdagsliv",
Center for Anvendt
Velfærdsforskning, UCL
Erhvervsakademi og
Professionshøjskole

Med afsæt i et engagement i inklusionsforskning, social praksisteori og praksisforskning diskuterer artiklen, hvordan forskning på professionshøjskoler kan være anvendelig i relation til professionelles arbejde med inklusion. Artiklen kobler dermed forståelser af professionsforskning tæt til forståelser af professionspraksis. Der tages udgangspunkt i en kritik af forestillinger om, at forskning på professionshøjskoler har til opgave at levere løsninger på veldefinerede problemer i professionel praksis. Gennem et empirisk eksempel vises betydningen af, at forskning bidrager med viden om, hvordan professionelle arbejder aktivt transformerende med dilemmaer knyttet både til problemforståelser og deltagelsesbetingelser under modsætningsfyldte organisatoriske forhold.

Indledning

Professionshøjskoler har til opgave at producere anvendelsesorienteret forskning, og forskningsmidler til professionshøjskolerne er knyttet tæt til et politisk ønske om at skabe mere "praksisnær viden" (Hjort & Johansen, 2019; Johansen, 2014). På linje med andre forskere inden for sektoren (se fx Bladt, Husted & Tofteng, 2018; Hjort & Johansen, 2019) finder vi det nødvendigt at diskutere, hvad 'anvendelighedsopdraget' betyder for, hvorfor, i hvad og hvordan vi forsker på professionshøjskoler. I denne artikel diskuterer vi, hvordan forskning i velfærdsprofessioners arbejde kan blive anvendelig for professionelle og samtidig understøtte brugeres deltagelsesmuligheder. Vi argumenterer for at forbinde spørgsmålet om forskningens anvendelighed til den måde, den understøtter professionelles udforskning

Hvad indebærer det professionelt at arbejde med deltagelsesbetingelser i inklusionsarbejde?

af problemforståelser og udvikling af handlemuligheder i komplekse og modsætningsfyldte praksisbetingelser.

Som forskere i inklusion har vi fokus på, hvordan professionelle udvikler deltagelsesmuligheder for børn, unge og voksne i samfundets institutioner og fællesskaber. Vi deltager dermed i udviklingen af (social)pædagogiske og socialfaglige grundforståelser, der, i stedet for at individualisere sociale problemer, sætter udvikling af menneskers samfundsmæssige deltagelsesbetingelser i fokus (se fx Schwartz, Hansen & Stokholm, 2015; Schwartz, 2019). Det repræsenterer samtidig et eksempel på en meget stor vending i tænkning inden for sociale og uddannelsesmæssige interventioner, der efterlader mange spørgsmål om, hvordan man helt praktisk arbejder forandrende og udviklende med menne-

skers deltagelsesbetingelser i forskellige samfundsmæssige kontekster. I en sådan spørgehorisont kan anvendelighed i forskning ikke forstås som et spørgsmål om at levere gode løsninger på veldefinerede problemer. Vi argumenterer i artiklen for, at forskning på professionshøjskoler må starte et andet sted, nemlig ved at engagere sig i udforskningen af, hvad problemer handler om, hvordan de forstås af mange forskellige deltagende parter, og hvordan de kompliceres ved at være vævet ind i komplekse og modsætningsfyldte praksissammenhænge. Vi vil pege på, at forskning i inklusion i denne optik får til opgave, i samarbejde med professionelle, at undersøge, hvordan professionelle udforsker og udvikler deres problemforståelser og forandrer komplekse betingelsesstrukturer på måder, der åbner for at brugere af vores velfærdsydelser opnår

nye handlemuligheder. Artiklen udfolder den pointe, at professionelt arbejde med menneskers deltagelsesmuligheder må ses som tæt knyttet til professionelles muligheder for at arbejde aktivt forandrende med modsætninger, konflikter og problemer i og på tværs af brugeres livssammenhænge.

Artiklens argumentation eksemplificeres gennem et konkret forskningsprojekt, hvor professionelle blev udfordrede, fordi en ung mand i efterværn på en døgninstitution afviste en ønskepraktik efter få timers fremmøde ved vredt at erklære, at den "lortepraktik gad han ikke". Herefter lukkede han sig inde på sit værelse. I det efterfølgende forskningssamarbejde medbragte professionelle deres faglige teorier og viden om organisatoriske og personlige forhold, mens vi som forskere deltog

Hvordan kan forskning gøre sig anvendelig for professionelt arbejde med inklusion?

med vores teoretiske forståelser og viden fra tidligere empirisk forskning (udfoldes senere). Vi vil vise, at et sådan samarbejde potentielt kan åbne for nye forståelser af, hvad det indebærer at undersøge problemer konkret og situeret ud fra en ung mands perspektiv, og hvordan professionelle kan bruge hinanden til at udvikle rådighed over væsentlige betingelsesstrukturer. Og, ikke mindst, hvordan et sådant samarbejde kan åbne for, at et ungt menneske opnår et nyt handlegrundlag i en vanskelig, fastlåst og modsætningsfyldt livssituation, i stedet for at han udpeges som problemet. Vores ærinde er ikke at beskrive en bestemt forskningsmetode, men at diskutere hvordan forskning i professionel praksis kan bidrage til en faglig teoriudvikling, professionelle kan bruge i deres arbejde med inklusion. Når forskere indgår i fælles udforskningsprocesser med professionelle om, hvad problemer handler om i praksis, så virker det ideelt tilbage på det forskningsmæssige arbejde med at udvikle faglige (problem)forståelser, der kan gribe komplekse samarbejds- og udviklingsprocesser i praksis.

Forsknings anvendelighed i professionspraksis

Historisk har professionalisering været knyttet til krav om, at centrale samfundsopgaver skal varetages af mennesker med specifikke kompetencer funderet på et *rationelt, videnskabeligt vidensgrundlag* (Frederiksen, 2019; Jensen, 2019). En forskningschef i professionshøjskole-sektoren udtaler i et interview, bragt i Forskerforum (2018), at forskning på professionshøjskoler ikke skal fokusere på *'rammer og vilkår for professionelt arbejde'*, men derimod *'finde løsninger, der kan omsætte sig i en hverdag, som den nu engang tager sig ud'*, netop fordi 'vi [professionshøjskolerne] skal lave forskning og udvikling, der gør en forskel for de professionelle, vi uddanner til'. Denne opfattelse af anvendelighed hviler for det første på en antagelse om, at betingelser for professionspraksis er, 'som de er', hvor forskningens opgave bliver at komme med løsninger i relation til givne problemer og betingelser. For det andet indeholder udtalelsen en instrumental forståelse af, at forskning kan producere løsninger, som professionelle derefter anvender direkte uanset problemstil-

lingers konkrete indhold, situation og institutionelle kontekster. Heraf følger for det tredje forestillinger om, at praksis potentielt kan styres ideelt, og at forskningen kan og bør medvirke til en sådan styring ved at anvise, *hvordan* professionelle skal forstå deres opgaver og handle på rigtige måder. Idealet er, at viden produceres i distance til professionel praksis, således at den ikke 'inficerer' af vilkårlighed og personlige 'synsninger' i professionelt arbejde.

Med udgangspunkt i social praksisteori og kritisk psykologi (Axel, 2011; Axel & Højholt, 2018; Dreier, 1996; Højholt & Kousholt, 2020; Lave, 2019; Schraube & Osterkamp, 2013) tager vi et andet teoretisk udgangspunkt, idet forskning knyttes tæt til undersøgelse af, hvad en konkret professionel praksis handler om. I denne videnskabstradition ses professionelle praksisser som historisk udviklede, samfunds-mæssige svar på uddannelses-mæssige, sociale og sundheds-mæssige problemer. Professionel praksis er således organiseret omkring varetagelsen af samfunds-mæssige opdrag og opgaver, som mange parter kan have forskellige mål med,

perspektiver på og konflikter om (Højholt, 2016b). Derfor må professionelles faglige opgavevaretagelse altid forstås som modsætningsfyldt og potentielt konfliktuel (Axel, 2011). Hertil kommer, at professionel praksis er rettet mod at intervenere i menneskelig livspraksis, der i sig selv må forstås som viklet ind i komplekse sociale forhold, især under vanskelige livsbetingelser. Der knytter sig mange dilemmaer til varetagelsen af velfærdsopgaver med fokus på, hvordan man understøtter menneskers udvikling, velfærd og samfunds-mæssige deltagelse (Højholt & Kousholt, 2018). Professionelle indgår desuden i historisk skabte arbejdsdelinger, der på den ene side muliggør specialiserede indsatser og på den anden side begrænser faggrupper indsigt i, hvordan et problem kommer til syne i andre kontekster (Mardahl-Hansen & Schwartz, 2017). Problemer er knyttet til menneskers livsførelse på tværs af sammenhænge, og hvad der udgør problemet, kan derfor se meget forskelligt ud afhængig af den faglighed, det forstås igennem, og den konkrete kontekst, det iagttages i.

Professionelle navigerer mellem mange hensyn og krav i deres hverdagsliv og må inddrage viden mange steder fra for at lykkes med deres virke (Mardahl-Hansen, 2018). Det handler om kontinuerligt at reflektere, analysere og prioritere mellem mange perspektiver på, hvad der er hensigtsmæssigt at gøre, hvor fordringer 'udefra' i form af politiske målsætninger væves sammen med menneskers situerede samhandling. De mange forskelligartede perspektiver, der er i spil i praksis, skal ikke forstås som vilkårlige. De udspringer af et engagement i en fælles 'sag', der ligger til grund for de faglige opgaver, som

professionelle samarbejder om, for eksempel opgaver knyttet til menneskers udvikling, sundhed, velfærd eller samfundsmæssige deltagelsesmuligheder. Her er det en central pointe i kritisk psykologi, at særligt brugernes perspektiver må inddrages i en forståelse af, hvad en fælles sag handler om, og hvordan den bedst varetages (Højholt, 2016a). Det, der karakteriserer at inddrage et brugerperspektiv i en kritisk psykologisk forstand, omhandler ikke alene at spørge brugere, hvad de mener eller føler, men at udforske problemer i deres *situation* set fra deres position. Ved at se med brugerne ud på de livssammenhænge, de indgår i, kan både forskere og professionelle udvide deres blik for handlegrunde, der ligger indlejret i brugernes livssituation og -betingelser (Schraube & Osterkamp, 2013).

Praksisforskning

I praksisforskning organiseres samarbejde med professionelle som gensidige læreprocesser (Dreier, 1996; Højholt & Kousholt, 2011; Højholt & Kousholt, 2012). Det er samtidig en tilgang, der tager udgangspunkt i, at betingelser i praksis ikke er statiske og givne, men at de tværtimod udgør et kollektivt råderum, som deltagerne kan forandre og udvide deres rådighed over. Vi anlægger dermed det perspektiv, at både professionelle og brugere er aktivt handlende subjekter i og med deres betingelser. Samfundsforhold er menneskeskabte, og det betyder, at mennesker ikke kun er underlagt deres betingelser, de deltager også i skabelsen og udviklingen af dem (Schraube & Osterkamp, 2013). Det er netop denne almene forståelse af menneskers transformative deltagelse i sociale praksisfællesskaber, som rummer udviklingspotentialer – ikke bare i

praksis, men også i teorien (Stetsenko, 2016). Kritiske analyser af problemer og muligheder i praksis inviterer til udvikling af praksis såvel som de anvendte teorier om professionel praksis. Ved at studere sociale fænomener i konkrete historiske praksisser sammen med deltagerne får vi adgang til viden, som ikke kan forudbestemmes teoretisk, men som ikke desto mindre er af teoretisk og almen karakter.

Teoriudvikling udgør ifølge Osterkamp (2009) en bestræbelse på at overskride umiddelbarhedsproblemet, her forstået som ukritisk accept af de givne betingelser, som de umiddelbart fremtræder. Velfærdsprofessioner er blandt andet kendetegnet ved 'at ville nogen noget' og have projekter med andre på vegne af samfundet. Velfærdsprofessionelles faglige opgaver involverer imidlertid også samarbejde med brugere, der har andre perspektiver, forståelser og handlemuligheder end de professionelle. Ofte afkræver opgaver tillige samarbejde med professionelle med andre fagligheder og forpligtelser. Set i dette perspektiv er manglende viden om væsentlige sammenhænge, konflikter og afmagt andre steder altid et alment vilkår i professionel praksis. Nødvendigheden af at udforske andres perspektiver, overskride fastlåste samspil og konfrontere egne begrænsede videns- og handleperspektiver er således karakteristisk for faglige processer i komplekse praksisser. I sådanne processer kan vi miste blik for, at det, der fremtræder som individuelle problemer, har at gøre med de måder, vi arrangerer den sociale verden og de problemforståelser og løsningsperspektiver, som disse arrangementer muliggør.

Der er således brug for mange parter forskellige perspektiver for at forstå

problemer i deres samfundsmæssige sammensathed og et samarbejde om udforskning, der både kan kaste lys på 'blinde pletter' i praksis OG i de videnskabelige begreber. Derfor er praksisforskning en proces, der kombinerer kritik af praksis med teorikritik (Osterkamp, 2009, s. 349). Her er vi tilbage ved artiklens hovedærinde, der handler om ikke at se hverken problemforståelser, -løsninger eller handlebetingelser som givne, men som råderum deltagerne både bevæger og udvikler i samarbejde. Vi vil nu belyse, hvordan en sådan teoretisk forståelse kan hjælpe os til at blive klogere på, hvad professionelt arbejde med inklusion handler om.

Forandring og udvikling af problemforståelser og betingelser

Eksemplet med den unge mand, der afviser sin ønskepraktik, er hentet fra forskningsprojektet "Børn og Unges Netværk – et Fælles Ansvar".¹ Projektet er beskrevet i Clausen, Nielsen, Schwartz og Stougaard (2018) og Nielsen (Nielsen, 2020 forthcoming) og tager udgangspunkt i den historiske omlægning af anbringelsesområdet og en deraf følgende udfordring, der handler om, hvordan der kan iværksættes inkluderende indsatser for anbragte børn og unge i deres lokalmiljø. Projektet undersøgte, hvordan det tværprofessionelle og tværinstitutionelle samarbejde i en kommune organiseres, så det styrker, at børn og unge i udsatte positioner kan agere og forfølge egne engagementer i et hverdagsliv sammen med andre i deres bopælskommune (Schwartz, 2014; Schwartz et al., 2015).

Det empiriske eksempel er hentet fra et delforløb i et større forskningsprojekt, hvor forskningssamarbejdet

var organiseret i form af tværprofessionelle møder. Deltagerne reflekterede over udfordringen med at skabe udvikling i den tidligere nævnte unge mands ret fastlåste livssituation. I møderne deltog de mest centrale professionelle, såsom: myndighedsrådgiver, beskæftigelsesrådgiver, pædagog på døgninstitution, ungevejleder og projektmedarbejder i beskæftigelsesprojekt. Refleksionsprocesserne forløb over fire møder, der alle blev båndet, transskriberet og analyseret². I overensstemmelse med det teoretiske standpunkt, vi har udfoldet ovenfor, fastholdt vi som forskere, at de tværprofessionelles refleksionsprocesser tog udgangspunkt i at udforske situationen set fra den unge mands perspektiv, men vi forsøgte ikke at styre resultatet af de professionelle refleksioner. Ideen med at analysere dette eksempel er ikke at præsentere en bestemt metode, men alene at vise et eksempel på, hvordan et professionelt arbejde med at udvikle problemforståelser og handlemuligheder kan føde ind til forskning om inklusion. Det følgende er en kondenseret fremstilling af refleksioner på to af de fire møder i forløbet, hvor de professionelle bevæger sig fra fælles afmagt til udforskning – og videre til udvikling af nye konkrete problemforståelser og handlemuligheder.

Møde 1. På dette møde er der stor frustration bordet rundt. Den unge mand afviser at møde op i en praktik, han selv har ønsket, og de professionelle giver udtryk for, at han isolerer sig og intet vil, heller ikke deltage i møder om sin situation. De professionelle lytter til hinanden, og spørgsmålet om, hvordan situationen kan forstås ud fra den unge mands perspektiv, bidrager til, at der breder sig en nysgerrighed over hans

grunde til at opgive både praktik og samarbejde. Ved at lægge forskellige informationsbidder sammen fra forskellige professionelle perspektiver træder især to informationer klart frem. Den unge mand har hjemme på døgninstitutionen givet udtryk for, at praktikken var noget mæg, fordi han bare sad på en stol hele formiddagen. Han har desuden givet udtryk for, at han er usikker på, om han kan blive boende på den døgninstitution, som han betragter som sit hjem. Mødet afsluttes i en stemning præget af stille eftertænksohed.

Møde 2. De professionelle fortæller, hvordan de i den mellemliggende periode har brugt viden fra de andre mødedeltagere til at udforske og udvikle egen problemforståelse og indsats. Aktivitetshusmedarbejderen er gået til praktikvejlederen og har undersøgt, hvordan praktikken er blevet forbedret og tilrettelagt, og især hvordan den unge mand er blevet modtaget og introduceret den første dag. Hun opdager, at døgninstitutionspædagogen har sat ham af ved døren, og han er selv gået ind. Desuden er praktikværten en mekaniker af få ord, der forventer, at en ung mand selv tager fat. Hun påbegynder et nyt forløb, hvor hun i samarbejde med praktikværten nøje tilrettelægger både modtagelse og indføring i arbejds-gange, og den unge mand kommer godt i gang med sin praktik. Døgninstitutionspædagogen reflekterer over, hvordan hun fremover kan støtte unge bedre i overgange til deltagelse i en ny praksis, og at en opstart kræver mere koordinering og organisering.

Myndighedsrådgiveren hørte døgninstitutionspædagogen fortælle, at den unge på døgninstitutionen har givet

udtryk for utryghed over sin bosituation, hvilket formentlig bunder i, at han har opsnapet, at kommunen står midt i store institutionelle forandringer. Den unge mands døgninstitution står over for nedlæggelse til fordel for oprettelse af en unge-hybel. Socialrådgiveren er blevet pålagt tavshed om disse planer. Hun har efterfølgende spurgt sin socialchef, hvordan hun kan informere den unge mand for at skabe mest mulig klarhed og tryghed omkring hans fremtidige bosituation, og hun har allerede haft den første samtale med ham. Socialrådgiveren og beskæftigelsesrådgiveren reflekterer over, om den unge mands uvilje mod at deltage i møder kan hænge sammen med, at de begge på skift og ofte indkalder ham for at spørge til fremgang i hans handleplan. Beskæftigelsesrådgiveren fortæller, at hun ofte foreholder ham den kendsgerning, at han kan miste sit efterværn, hvis han ikke følger sin handleplan og fastholder aktivering.

I analyserne fokuserer vi på tre hovedtemaer i de professionelle drøftelser af den unge mands livssituation: nemlig beskæftigelse, bo-situation og brug af professionel støtte. Disse hovedtemaer repræsenterer indsatsområder, der både kan understøtte hinanden i en sammenhængende indsats og låse sig i et modsætningsforhold. De forståelser af problemer, der knytter sig til disse hovedtemaer, udspringer både af lovgivningsmæssige krav, kommunale omstruktureringer på anbringelsesområdet og forskellige faglige teordannelser. På den ene side er der et generelt politisk ønske om at "stramme" op på unge menneskers uddannelse og beskæftigelse, om nødvendigt gennem sanktioneringer, hvis de ikke lever op til

handleplaner, og på den anden side skaber sådanne krav et pres både på professionelle og unge, der kan stå i vejen for at samarbejde udviklingsorienteret med et ungt menneske i en usikker livssituation. Pres kan føre til forestillinger om nødvendighed af konsekvens og dermed indsnævre det faglige blik for, hvordan der kan arbejdes forandrende og udviklende med deltagelsesbetingelser, der tager højde for en ung mands mangeårige erfaringer med ikke at slå til.

Kommunale omorganiseringer på anbringelsesområdet kan tænkes at virke undergravende på den unge mands oplevelse af at have et hjem. En flytning til en unge-hybel kunne måske udgøre et udmærket fremtidsperspektiv, men han indvies ikke i disse overvejelser. Socialforvaltningen betinger, at forudsætningen for efterværn er, at den unge deltager i aktivering, samtidig med at han muligvis selv fornemmer, at hans livsgrundlag under alle omstændigheder er ved at smuldre under ham. Problemstillinger ét sted griber ind i problemer andre steder. Alle omkring bordet er opmærksomme på, at den unge mand hurtigt opgiver at forandre egen situation og nemt mister troen på professionel støtte. De samlede interventioner, der skulle understøtte den unges motivation, risikerer i stedet at demotivere. Det gælder for eksempel kravet om at møde op med korte mellemrum hos både beskæftigelsesrådgiver og myndighedsrådgiver for at redegøre for, hvordan det lykkes at fastholde personlige mål i en handleplan, som han muligvis oplever som vanskelig i en svær og usikker livssituation.

I løbet af forskningsprojektets møder flytter de professionelle deres reflek-

sioner fra at anvende kategoriserende problemforståelser som, at den unge mand "ikke vil" og "mangler motivation", til en stigende forståelse af, at mange komplicerede problemer og betingelser er viklet ind i hinanden på tværs af hans livssituation. Set ud fra den unge mands perspektiv bliver det tydeligt, at professionelle egne praksisser bidrager til at komplicere en i forvejen vanskelig livssituation.

Forsknings anvendelighed i relation til professionelles arbejde med betingelsers betydning

Hvad indebærer det professionelt at arbejde med deltagelsesbetingelser i inklusionsarbejde?

Som forskere bliver vi for det første opmærksomme på, hvordan professionelle bruger hinandens viden om, hvordan situationen kan opleves, set fra den unge mands perspektiv, til aktivt at forandre hans betingelser. Udviklingen i problemforståelser går dermed fra at fokusere på dysfunktion hos den unge til at undersøge og forandre hans livssituation, og det åbner for, at mange aspekter af hans livsbetingelser bliver relevante at inddrage i en forståelse af, hvad problemerne handler om. Problemforståelserne udvikler sig fra at være fastlåste til at være hypotetiske og afprøvende. Hypoteser om, hvordan den unge oplever egen livssituation, afprøves efterfølgende konkret. Det fremhæver, at professionelt arbejde opererer under åbne spørgehorisonter og ud fra viden, de endnu ikke har fuldt ud (Nielsen, 2020 forthcoming). For det andet bliver det klart for forskere og professionelle, at vanskeligheder i en ung mands situation vikler sig sammen flere steder fra. Det bliver tydeligt, at problematikker forstærker hinanden

Det handler ikke bare om, at forskning skaber viden om problemer i praksis, men om at fordybe faglige teorier om, **hvordan professionelle arbejder aktivt med at udvikle deres forståelse af, hvad der udgør et problem.**

på tværs af kontekster og påvirkes af modsætninger i forskellige politiske og velfærdsstatslige målsætninger. Det, der er igangsat som hjælp, kan i særlige situationer vende sig til at blive en del af problemet.

For det tredje får vi indsigt i, hvordan professionelle arbejder aktivt transformerende med at ændre den unge mands betingelser, selvom de må navigere ud fra hypoteser og i relation til mange givne krav og politiske målsætninger. Det bliver dermed muligt at iagttage, hvordan både personlige, institutionelle og tværgående betingelser skal bearbejdes, for at et ungt menneske kan komme videre med sit liv. Det medfører også, at de professionelle handler forskelligt, fordi problemet ser forskelligt ud forskellige steder. Nogle betingelser er de selv

medskabere af, og andre kan de kun arbejde med at forandre betydningen af. Et arbejde med at udvikle problemforståelser og deltagelsesbetingelser kalder derfor på et fleksibelt og transcenderende samarbejde om at udforske muligheder. Den centrale pointe er, at ved at sætte fokus på at forandre den unges betingelser åbnes et nyt grundlag for at samarbejde med ham, der set i sin spæde start kan understøtte hans egen ageren.

Hvordan kan forskning gøre sig anvendelig for professionelt arbejde med inklusion? Det er sådanne forståelser af professionalitet som 'transformativ agens' i komplicerede praksissammenhænge, forskning på professionshøjskoler kan fordybe den professionsfaglige viden om. Faglige teorier, der kan

understøtte professionelles arbejde med at udvikle brugerens deltagelsesmuligheder.

Det handler ikke bare om, at forskning skaber viden om problemer i praksis, men om at fordybe faglige teorier om, hvordan professionelle arbejder aktivt med at udvikle deres forståelse af, hvad der udgør et problem. Der er brug for teorier om professionel praksis, der kan udfolde, hvad transformativ professionel agens handler om i sammensatte praksisser præget af dilemmaer, konflikter og modsætninger, og på tværs af sammenhænge både i brugerens liv og professionelle kontekster. Professionsfaglige teoriforståelser, der kan understøtte professionelles og brugerens udvikling af fælles rådighed over komplekse og modsætningsfyldte betingelsesstrukturer.

REFERENCER

Axel, E. (2011). Conflictual cooperation. *Nordic Psychology*, 63(4), 56-78.

Axel, E. & Højholt, C. (2018). Subjectivity, conflictuality and generalization in social practice. In E. Schraube & C. Højholt (eds.), *In subjectivity and knowledge: Generalization in the psychological study of everyday life* (pp. 23-40). New York: Springer.

Bladt, M., Husted, M. & Tofteng, D.M.B. (2018). Aktionsforskning som anvendt forskning? – mellem anvendelse, nytte og kritik. *Dansk pædagogisk Tidsskrift*, 2018(1), 16-24.

Clausen, T.Ø., Nielsen, A.S., Schwartz, I. & Stougaard, K. (2018). Børn og unge i udsatte positioner – relationers betydning i et børneliv i vanskeligheder. *Nordiske Udkast. Tidsskrift for Kritisk Samfundsforskning*, (2), 61-77.

Dreier, O. (1996). Ændring af professionel praksis på sundhedsområdet gennem praksisforskning. In U.J. Jensen, J. Qvesel & P.F. Andersen (eds.), *Forskelle og forandring – bidrag til humanistisk sundhedsforskning* (pp. 113-140). Aarhus: Philosophia.

Forskningschef: Forsk i professionsudvikling. (2018, oktober). *FORSKERforum*, nr. 318, 22-23. Retrieved from <http://www.forskerforum.dk/downloads/ff-318.pdf>.

Frederiksen, J.T. (2019). *Den velfærdsprofessionelle – mellem omsorg, ansvar og kontrol*. København: Akademisk Forlag.

Hjort, K. & Johansen, M.B. (2019). Taktisk prioriteret og strategisk kommercialiseret: Om udviklingen i pædagogisk forskning. *Dansk pædagogisk Tidsskrift*, 2, 43-52.

Højholt, C. (2016a). Fra brugerperspektiver til konflikter om børns udvikling. *Nordiske Udkast. Tidsskrift for Kritisk Samfundsforskning*, 43(1), 27-49.

Højholt, C. (2016b). Situated inequality and the conflictuality of children's conduct of life. In E. Schraube & C. Højholt (eds.), *Psychology and the conduct of everyday life* (pp. 145-175). NY: Routledge.

Højholt, C. & Kousholt, D. (2011). Forskningsamarbejde og gensidige læreprocesser – om at udvikle viden gennem samarbejde og deltagelse. In C. Højholt (ed.), *Børn i vanskeligheder – samarbejde på tværs* (pp. 207-237). København: Dansk Psykologisk Forlag.

Højholt, C. & Kousholt, D. (2012). Practice research. In T. Teo (ed.), *Encyclopedia of critical psychology* (pp. 1485-1488). Springer Science Business Media BV.

Højholt, C. & Kousholt, D. (2020). Contradictions and conflicts. Researching school as conflictual social practice. *Theory & Psychology*, 30(1), 36-55.

Højholt, C. & Kousholt, D. (eds.). (2018). *Konflikter om børns skoleliv*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Jensen, U.J. (2019). Kampen om praksis. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 15(29), 14-23.

Johansen, M.B. (2014). Behov, brud og Bachelard: Om teori, metode og praksis. *Dansk pædagogisk Tidsskrift*, (4), 52-51.

Lave, J. (2019). *Learning and everyday life. Access, participation and changing practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mardahl-Hansen, T. (2018). Et hverdagsperspektiv på folkeskolelæreres arbejde med at skabe betingelser for børns deltagelse og læring i folkeskolen. Roskilde: Ph.d.-afhandling ved Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet.

Mardahl-Hansen, T. & Schwartz, I. (2017). Samarbejde som handlebetingelse. Tværprofessionelt samarbejde set i et lærerperspektiv. In C.K. Moesby-Jensen (ed.), *Når professionerne samarbejder. Praksis med udsatte børn og unge* (pp. 147-168). København: Samfundslitteratur.

Nielsen, A.S. (2020 forthcoming). Det gider jeg ikke! professionelles arbejde med det, de endnu ikke har forstået. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*.

Osterkamp, U. (2009). Knowledge and practice in critical psychology. *Theory & Psychology*, 19(2), 167-191.

NOTER

Schraube, E. & Osterkamp, U. (2013). *Psychology from the standpoint of the subject: Selected writings of Klaus Holzkamp*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Schwartz, I. (2014). *Hverdagsliv og livsforløb: Tværprofessionelt samarbejde om støtte til børn og unges livsførelse*. Aarhus: Klim.

Schwartz, I. (2019). *Problemers sociale udviklingshistorie – elevperspektiver på inklusion*. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, (2), 84-100.

Schwartz, I., Hansen, A.B. & Stokholm, G. (2015). *Tværprofessionelt samarbejde om børneliv i vanskeligheder*. *Nordiske Udkast. Tidsskrift for Kritisk Samfundsforskning*, 43(1), 37-50.

Stetsenko, A. (2016). *The transformative mind: Expanding Vygotsky's approach to development and education*. New York: Cambridge University Press.

¹ Forskningsprojektet er blevet til i samarbejde mellem forskningsprogrammet 'Inklusion og hverdagsliv' i Center for Anvendt Velfærdsforskning, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole og en kommunal døgninstitution, og det inddrog mange kommunale aktører som for eksempel professionelle i beskæftigelsestilbud, (special)skoler, socialforvaltning m.m. Projektet er finansieret af Socialministeriets Børne- & Unge-diplompulje i 2016.

² Dette forløb var en del af et større forskningsdesign, som vi har redegjort for i Clausen et al. (2018).